

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 1996-1997

9 oktober 1996

BELEIDSBRIEF

Gezin en Welzijn

Beleidsprioriteiten 1997

ingediend door de heer Luc Martens,
Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn

INHOUDSOPGAVE :

	Blz.
Samenspraak en kwaliteit	3
Kinderrechten	4
Gezinsbeleid	4
Kind en Gezin	5
Bijzondere jeugdbijstand	6
Algemeen welzijnswerk	7
Ouderenzorg en thuiszorg	7
Gehandicaptenzorg	8
OCMW	9
Etnisch culturele minderheden	10
Opbouwwerk	11

Er zijn allerlei actuele problemen die het gezins- en welzijnsbeleid in 1997 bepalen. Maar bij het oplossen van die problemen wil ik het langetermijnperspectief dat ik in mijn beleidsnota heb voorgesteld, niet uit het oog verliezen.. Daarin gaf ik twee belangrijke uitgangspunten aan. Allereerst wil ik zorgen voor meer samenhang tussen en een grotere toegankelijkheid van de voorzieningen. Mensen moeten rondom zich een kwaliteitsvolle zorgende omgeving vinden. Vervolgens wil ik die zorgzame omgeving vooral versterken voor het kleinste en het zwakste in onze samenleving: voor de gezinnen - in welke vorm ook - en vooral voor de kinderen en de jongeren, dit zijn de meest bedreigden en afhankelijken in die gezinnen.

Vanuit die bekommernissen wil ik volgend jaar eerst en vooral werken aan de samspraak en aan de kwaliteitszorg in de welzijnsvoorzieningen. Verder wil ik meer initiatieven nemen voor kinderen en gezinnen. Ook in het algemeen welzijnswerk wil ik de samenhang, de toegankelijkheid en de zichtbaarheid van de voorzieningen versterken. Meer samenhang en meer zorg op maat inspireerde ook de voorstellen en beslissingen in de bijzondere jeugdbijstand, in de ouderenzorg en in de gehandicaptenzorg. Aan de emancipatie- en participatiebevordering van de etnisch-culturele minderheden, hoop ik een nieuwe impuls te kunnen geven.

SAMENSpraak EN KWALITEIT

Samenhang tussen de verschillende zorgsectoren, moet eerst en vooral groeien uit de samspraak met en in het werkveld. In 1997 wil ik daarom werk maken van de gezins- en welzijnsraad. Met het ontwerp van decreet dat ik eerstdaags in het Vlaams Parlement wil indienen, wil ik structurering, betere kwaliteit en meer samenhang tot stand brengen in de beleidsadvisering en het overleg.

Maar ook binnen de voorzieningen zelf moet gewerkt worden aan een betere kwaliteit van de hulp- en dienstverlening. Op 16 juli hechtte de Vlaamse regering haar principiële goedkeuring aan een voorontwerp van decreet inzake de kwaliteitszorg in de welzijnsvoorzieningen. Het ontwerpdecreet zal binnenkort binnen het parlement ter discussie liggen. Hierin wordt een voorwaardenscheppend kader aangeboden waarbinnen de welzijnsvoorzieningen de kwaliteit van de door hen aangeboden hulp- en dienstverlening kunnen bepalen, verbeteren, beheersen, bewaken en borgen. Het bekomen van een erkenning zal in de toekomst rechtstreeks gekoppeld worden aan het voeren van een kwaliteitsbeleid. Het is de bedoeling dat voor elke sector de sectorale erkenningsvoorwaarden, evenals de procedureregels voor de erkenning en de intrekking van de erkenning van organisaties, worden afgestemd op de bepalingen van dit decreet.

In het verder ontwikkelen van kwaliteitsmanagement in de welzijnssector kunnen de managers van de welzijnsinstellingen zelf een belangrijke bijdrage leveren. In 1996 werd voor het eerst gestart met een opleidingsprogramma dat exclusief wordt toegespitst op de managementpraktijk in de Vlaamse welzijnsorganisaties.

Ook in 1997 zal aan leidinggevenden de kans gegeven worden om hun kennis te verruimen over tal van aspecten van organisatie - en kwaliteitsontwikkeling.

De verhoging van de kwaliteit veronderstelt ook een grotere samenhang tussen professionele dienstverlening en vrijwillige hulp. In dat kader willen we de ontwikkeling van de autonome vrijwilligersorganisaties verder ondersteunen.

KINDERRECHTEN

Op 15 mei keurde het Vlaams Parlement het VN Verdrag inzake de rechten van het Kind goed. Dit verdrag vraagt aandacht voor het voeren van een kindvriendelijk beleid.

Gelet op mijn ruime bevoegdheid ten aanzien van kinderen en de overtuiging dat kinderen in onze samenleving ernstig moeten genomen worden zal mijn beleid in al haar aspecten rekening houden met de rechten van kinderen.

De verantwoordelijkheden ten aanzien van kinderen liggen erg verspreid.

Er is duidelijk nood aan een ondersteuning van de coördinatie van een kindbeleid, zoals trouwens blijkt uit parlementaire initiatieven terzake.

Dit kan door de oprichting van een opvolgingsstructuur die de levensomstandigheden van kinderen en jongeren volgt, evalueert en bekend maakt. Daarenboven moet deze opvolgingsstructuur permanent de aandacht vragen voor de groep van kinderen in Vlaanderen als spreekbuis van hun noden en belangen.

Bij de oprichting van de opvolgingsstructuur moet men rekening houden met de eigen situatie in Vlaanderen. Er bestaan reeds vele en goede werkingen rond de belangenbehartiging van kinderen in Vlaanderen.

Deze opvolgingsstructuur moet tevens deze diensten en organisaties versterken en meer zichtbaar maken.

Daarenboven moet zij waken over de naleving van het VN Verdrag zowel ten aanzien van de overheid als ten aanzien van de samenleving.

GEZINSBELEID

Kinderen kunnen niet los van het gezin gezien worden. Zij vormen de kern en de bekommernis van mijn gezinsbeleid. De vijfde gezinsconferentie kent dan ook als

thema “Kinderen en het Gezin”.

Ik wens tevens alle sectoren te bekijken op hun gezinsgerichtheid. In het bijzonder gaat mijn aandacht naar de ondersteuning van de gezinnen via de gezinsopvoedkundige activiteiten.

In juni 1997 heeft te Wenen een ministerconferentie plaats die handelt over het Gezin en adolescenten. Ter voorbereiding van deze conferentie zullen een aantal themagerichte projecten uitgewerkt worden.

KIND EN GEZIN

De Vlaamse overheidsinstelling “Kind en Gezin” vervulde in de afgelopen jaren haar decretale opdracht binnen zeer enge marges. Een dynamisch overheidsbeleid om jaarlijks 1.500 bijkomende plaatsen dagopvang te voorzien, de overheidsbeslissingen om de toelage aan de Centra voor Hulp inzake Kindermishandeling te verhogen van 40 naar 60 miljoen, de uitbreiding van de opvangcapaciteit van een toenmalig Tehuis voor Moeders voor 15 miljoen, de oprichting van een provinciale dienst Vlaams-Brabant die jaarlijks eveneens 15 miljoen werkingsmiddelen genereert, e.a. hebben aanleiding gegeven tot een tekort dat, mits inspanningen van “Kind en Gezin” zélf, kan bepaald worden op 89,8 miljoen. Dit wordt in het kader van de begroting 1997 bijkomend voorzien.

Prioritair wens ik de lopende erkenningsdossiers van kinderdagverblijven op te lossen.

Het zou getuigen van onbehoorlijk bestuur indien gebouwen die voor een belangrijk gedeelte opgetrokken of aangekocht zijn met overheidsmiddelen, op basis van een principiële beslissing, wegens een gebrek aan werkingsmiddelen moeten leegstaan. Met een krediet van 78 miljoen, dat bijkomend in de begroting is voorzien, kunnen er 500 extra opvangplaatsen worden gerealiseerd.

Mijn beleidsbrief “buitenschoolse opvang” heeft een uitvoerig debat ingeleid met alle actoren, waardoor de grote lijnen reeds zijn komen vast te liggen. Een technische werkgroep zorgt voor de noodzakelijke verfijning, na toetsing bij de betrokken partijen. Er worden maatregelen uitgewerkt op verschillende terreinen : een regeling voor de specifieke initiatieven buitenschoolse opvang, een aanpassing van de regeling voor de diensten voor onthaalgezinnen, de definiëring van een kwaliteitscharakter,

In het kader van een globaal beleidsplan kinderopvang, dat ik “Kind en Gezin” vroeg uit te werken zal bijzondere aandacht gaan naar : de werkingskosten voor de kinderdagverblijven, uitbreiding van de diensten voor onthaalgezinnen, de opvang van zieke kinderen, flexibele opvang. Voor deze sector, inclusief de buitenschoolse opvang, is bijkomend een budget van 325,6 mio. voorhanden.

Voor de consequenties van mijn beleidsbrief “interlandelijke adoptie”, wordt bijkomend 24,5 miljoen voorzien. Daarmee kan werk worden gemaakt van een nieuwe en gefaseerde procedure. Vooraleer een kind van buitenlandse origine kan geadopteerd worden, zal elke kandidaat zich dienen te melden bij Kind en Gezin en een verplicht voorbereidingsprogramma dienen te volgen bij een erkende organisatie. Een team deskundigen uit een polyvalent centrum van het algemeen welzijnswerk, zal vervolgens een gezinsrapport afleveren, op basis waarvan Kind en Gezin dan een beginseltoestemming kan afleveren. Tenslotte zullen de adoptiediensten belast worden met de bemiddeling en de specifieke voorbereiding van de kandidaat-adoptanten en zal ruime aandacht gaan naar een gespecialiseerde nazorg.

Een aanpassing en versterking van de Centra voor Hulpverlening inzake Kindermishandeling, in het licht van hun sleutelrol op het vlak van coördinatie, verwijzing en sensibilisering betreffende kindermishandeling, lijkt aangewezen. Ik heb ‘Kind en Gezin’ gevraagd om dit te onderzoeken en, binnen hun dotatie, hiervoor een bijzondere inspanning te leveren.

BIJZONDERE JEUGDBIJSTAND

De sector bijzondere jeugdbijstand ligt bij heel wat mensen zeer gevoelig. Vanuit deze gevoeligheid bij de publieke opinie, maar ook in het kader van de te formuleren antwoorden op het Algemeen Verslag inzake de Armoede, en niet in het minst om een efficiënte hulpverlening mogelijk te maken, heb ik bijzondere aandacht voor een uitbreiding van de ambulante capaciteit enerzijds en voor vernieuwende projecten anderzijds. Bovenop de dotatie heb ik daarvoor 40 miljoen gereserveerd.

De aan gang zijnde evaluatie van het erkennings- en subsidiebesluit, zal ongetwijfeld aanleiding geven tot een grondig debat met de sector. Aanpassing van de regelgeving zal allicht noodzakelijk zijn in functie van de resultaten van deze bespreking.

De comités voor bijzondere jeugdzorg zullen gevat worden in structurele maatregelen. Middels een omzendbrief heb ik mij rechtstreeks gericht tot alle consulents om hen maximaal de kans te geven aan de voorbereiding van de herstructurering.

Het is onmogelijk op termijn een reductie door te voeren van de dure hulpverleningsvorm die residentiële hulp is, als niet tegelijkertijd wordt geïnvesteerd zowel in de meer preventieve als in de meer curatieve werkvormen. Om een eigentijdse hulpverlening op te zetten zal ik een programmatie laten uitwerken die garanties biedt om in elke regio voldoende opvang- en begeleidingsplaatsen te voorzien. Deze programmatie moet echter ook voldoende flexibel zijn om op het niveau van de regio's een vlotte herschikking toe te laten. Schrijvende toestanden in gezinnen-met-problemen vragen een onmiddellijke oplossing.

ALGEMEEN WELZIJNSWERK

Van bij mijn aantreden als minister heb ik herhaaldelijk gewezen op het belang van het Algemeen Welzijnswerk en op een sterke eerstelijns-zorg in het bijzonder. Voor mij is de uitbouw van die eerste lijn in het welzijnswerk een essentiële voorwaarde voor het groeien naar een zorg op maat, waarbij iedereen precies de nodige en gedoseerde hulp ontvangt. Daarenboven kan zo vermeden worden dat mensen te snel doorverwezen worden naar of opgenomen worden in zwaardere zorgvormen.

De sector “Algemeen Welzijnswerk” kampte met een structureel tekort aan middelen. In die zin werd reeds in het kader van de begrotingscontrole 1996 bijgestuurd en werd een eenmalige injectie gegeven van 132 mio. om tekorten voor 1994, 1995 en 1996 op te vangen.

In de begroting 1997 is hiervoor een bedrag van 79,1 mio. voorzien.

Om een zo efficiënt en effectief mogelijke hulpverlening uit te bouwen dienen er wijzigingen aan de regelgeving van het Algemeen Welzijnswerk doorgevoerd te worden. Op haar vergadering van 16 juli 1996 heeft de Vlaamse regering beslist haar principiële goedkeuring te hechten aan de principes (o.m. opheffing van de cesuur ; afschaffen van erkenningscategorieën behalve de centra voor tele-onthaal en de ingebouwde centra ; invoeren van een formule van budgetfinanciering ; ...) en de uitgangspunten tot wijziging van het decreet van 24 juli 1991 en van het besluit van de Vlaamse regering van 21 september 1994. Momenteel wordt dit verder voorbereid.

In het komende werkjaar zal o.m. prioriteit gegeven worden aan het verder opvullen van “blinde vlekken” en aan initiatieven met betrekking tot slachtofferhulp en justitieel welzijnswerk. Hiervoor is bijkomend een bedrag van 50 mio voorzien.

OUDERENZORG EN THUISZORG

Demografische en maatschappelijke veranderingen dwingen de Vlaamse Gemeenschap tot bijzondere aandacht voor het ouderenzorgbeleid. Hier dient de bekommernis prioritair te gaan naar de meest broze en kwetsbare ouderen. De bescherming en vrijwaring van de kwaliteit van het leven van de oudere persoon moet de rode draad zijn binnen alle maatregelen die men ten aanzien van ouderen treft.

Het gezin als natuurlijk zorgmilieu dient te worden beschermd en ondersteund. Dit veronderstelt de ontwikkeling van een ouderenzorg waar het gezin in de praktische, materiële en psychologische mogelijkheid wordt gesteld tot het opnemen van zorgtaken. De erkenning en de waardering van de *informele zorgverlener(s)* dient dan ook integraal deel uit te maken van alle doelstellingen en verantwoordelijkheden van de formele zorgorganisaties. Zij vormen immers *de hoeksteen* van de zorg voor ouderen. Voor de toekomst is het belangrijk dat kinderen, indien zij het wensen, de gele-

genheid krijgen om beroep te doen op hun "*filiaal recht*" zorg te dragen voor hun ouders.

In de thuiszorg wordt een doorbraak gerealiseerd voor wat betreft de continuïteit van de *gezins- en bejaardenhulp*. Een CAO werd ondertekend waarin de mogelijkheid wordt opgenomen tot uitbreiding van de hulpverlening 's avonds, 's nachts en in het week-end. Hiervoor werden de nodige financiële middelen gereserveerd. Op dit ogenblik wordt ook een kaderdecreet inzake de thuiszorg voorbereid. Dit decreet beoogt enerzijds de gebruiker een transparanter overzicht te bieden over de mogelijkheden en de beperkingen van de thuiszorg. Anderzijds stelt het zich tot doel een kader te creëren waarin hulp- en dienstverleners zich kunnen positioneren ten opzichte van andere zorgvormen.

In de ouderenzorg dienen zich verschillende initiatieven aan. Een nieuwe reglementering inzake de werkingstoelagen voor *de dagverzorgingscentra* zal in een belangrijke mate de financiële leefbaarheid en de betaalbaarheid van deze voorziening vrijwaren. Via de niet-gereguleerde subsidie worden verscheidene *innoverende initiatieven* binnen het ouderenbeleid ondersteund. Ook de verdere subsidiëring van de personenalarmsystemen wordt in de begroting van 1997 opgenomen. Twee *voormingscentra* ontvangen bijkomende financiële middelen met het oog op de implementatie van het kwaliteitsdecreet in de voorzieningen voor ouderen. Voor *de serviceflats* meldt zich een doorlichting aan met als doel de optimalisering van de kwaliteit van deze woonvoorziening. In de sector van *de rusthuizen* wensen we te blijven streven naar een kwaliteitsvolle zorgverlening en de vrijwaring van de betaalbaarheid ervan.

GEHANDICAPTENZORG

De zorg voor personen met een handicap behoort tot de opdracht van de Vlaamse overheidsinstelling "Vlaams Fonds voor Sociale Integratie van Personen met een Handicap".

De kredieten binnen de gehandicaptenzorg voor nieuwe initiatieven waarvoor in de begroting van 1996 reeds keuzes zijn gemaakt worden doorgetrokken. Voorbeelden hiervan zijn :

- de diensten voor thuisbegeleiding die beter moeten worden ondersteund ;
- het "Beschermd wonen" dat als tussenvorm meer ruimte zal scheppen voor personen met een handicap die met een minder intensieve begeleiding kunnen wonen, ten voordele van de zwaar zorgbehoevenden die hun vrijgekomen plaatsen kunnen innemen ;
- de verdere reconversie van voorzieningen voor minderjarigen naar nieuwe plaatsen voor volwassenen ;
- de diensten voor arbeidstrajectbegeleiding die een individuele ondersteuning

aanbieden aan de personen met een handicap zodat ze met meer kans op slagen een plaats kunnen veroveren op de open arbeidsmarkt, hetzij via opleiding hetzij via ondersteunende maatregelen bij de aanwerving of het werken zelf. Ook de centra voor gespecialiseerde voorlichting bij beroepskeuze kunnen nu wezenlijk bijdragen aan deze trajectbegeleiding o.a. door de recente extra ondersteuning die ze gekregen hebben onder de vorm van een extra psycholoog per dienst.

Vanaf 1997 wordt de CAO43 regeling toegepast in de beschutte werkplaatsen. Dit zal worden gerealiseerd door 80% van het gewaarborgd minimum-loon aan alle werknemers uit te keren. Tezelfdertijd zal een forfaitaire loonsubsidie worden ingevoerd zodat de beheersbaarheid van de uitgaven bevorderd wordt. Met het oog op de verdere bescherming van de zwakke werknemers in deze sector wordt deze maatregel gecombineerd met een extra ondersteuning voor deze personen.

Er worden middelen vrijgemaakt voor de onderhoudstoelagen van de extra-murale revalidatiecentra (75 mio.) daar deze nog steeds onder bevoegdheid van het Vlaams Fonds ressorteren en niet in het RIZIV-conventies werden overgenomen.

Voor kosten voor individuele materiële hulp (o.m. voor aankoop van rolstoelen) werden extra middelen vrijgemaakt (30 mio.) gezien het belang van deze hulpmiddelen in het leven van personen met een handicap.

Verder wordt een substantieel bedrag vrijgemaakt (202,5 mio.) voor uitbreiding in de zorg-sector en voor meer flexibiliteit en differentiatie in de zorgvormen.

Tot slot wordt ook verder gewerkt aan het tot stand komen van een meerjarenplan voor het VFSIPH. Het ontwerpplan wordt momenteel door de Raad van Bestuur van het VFSIPH besproken en wordt daarna verder met mij overlegd. Eind 1996 wordt het beleidsplan gefinaliseerd. Het moet de basis vormen voor een krachtige aanpak die een antwoord kan bieden voor de diverse problemen en uitdagingen die zich stellen.

OCMW

De OCMW's bestaan twintig jaar. In het najaar van 1996 wordt dit op passende wijze in elke Vlaamse provincie gevierd. Het brede welzijnsbegrip dat geformuleerd is in artikel 1 van de OCMW-wet werd door de OCMW's en de beleidsverantwoordelijken tijdens de voorbije twintig jaar op diverse wijzen ingevuld. Het bewustzijn groeit dat alle welzijnsvoorzieningen een samenhangend geheel moeten vormen, waarbij het resultaat telt, niet het aanbod. Het OCMW moet, om meer welzijn te realiseren, samenwerken met alle betrokken actoren ter plaats en moet de trekkersrol in dat netwerk opnemen.

Het Sociaal Impulsfonds markeert deze verandering naar een netwerkachtige, welzijnsbepalende aanpak. Het Sociaal Impulsfonds vraagt van het OCMW immers dat het, in samenwerking met de gemeente en met andere actoren, de lokale welzijnskwaliteit op een integrale wijze zou aanpakken. Het OCMW krijgt de kans en de opdracht om aan de kant van de armen en achtergestelden te gaan staan en om van daaruit een hoopvolle en dragende samenleving uit te tekenen. Het Sociaal Impulsfonds verplicht het OCMW er toe resultaatgericht te denken en prioriteiten te formuleren. Het moet de oorzaken van het onwelzijn bestrijden, niet alleen de symptomen aanpakken. In die zin biedt het Sociaal Impulsfonds aan de OCMW's een unieke kans om hun werking, in continuïteit met hun huidige opdracht, te vernieuwen. De OCMW's zullen dit doen in partnership met de gemeenten en de lokale actoren.

De interne organisatie van het OCMW moet aangepast worden en moet geschikt worden op een nieuwe leest die getuigt van modern overheidsmanagement.

Wat het financieel management betreft, kan niet betwist worden dat het besluit van de regent van 10 februari 1945 (algemeen reglement op de gemeentelijke comptabiliteit) dat vandaag van toepassing is op de OCMW's en tot 1995 ook gold voor de gemeenten, niet meer beantwoordt aan de eisen die gesteld worden aan een modern financieel management.

In die zin wordt gewerkt aan een decretale regeling voor een financieel beleid en administratieve organisatie die beantwoorden aan de eisen van modern financieel management, gekoppeld aan een verdere responsabilisering van het ambtelijke management (secretaris en ontvanger). Ook een verdere versoepeling en vereenvoudiging van het administratief toezicht op de OCMW's via decreet zal hun werking ten goede komen.

ETNISCH CULTURELE MINDERHEDEN

De begroting met betrekking tot etnisch-culturele minderheden omvat de toelagen aan integratiecentra, op basis van het besluit van de Vlaamse regering van 18 juli 1990. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen openbare en private centra. Daarnaast is er een nominatim toelage aan het Overlegcentrum voor integratie van Vluchtelingen (OCIV) en worden een aantal initiatieven, waaronder het woonwagennetwerk, betaald met niet-gereguleerde toelagen.

In de loop van 1996 werd aan vier centra een starttoelage toegekend, teneinde hen in staat te stellen een erkenning te bekomen en kregen enkele centra ook een personeelsuitbreiding. Daarmee zijn de grenzen van de beschikbare kredieten bereikt.

Wat de inhoudelijke beleidslijnen betreft werd door de Interdepartementale Commissie Minderheden een strategisch plan uitgewerkt, dat door de Vlaamse regering werd goedgekeurd op 24 juli 1996.

Voor 1997 wordt een decreet voorbereid dat een grotere samenhang beoogt tussen de organisaties die naar de verschillende doelgroepen (allochtone burgers, vluchtelingen, woonwagenbewoners) werken, evenals een grotere samenhang tussen de organisaties op de verschillende niveaus (Vlaams, provinciaal, lokaal). Het decreet beoogt ook tot een duidelijker taakstelling te komen..

Wat de integratiecentra betreft wordt voor 1997, in afwachting van een decreet, een status quo voorzien.

De projecten die ter uitvoering van het strategisch plan voor het Vlaamse beleid ten aanzien van etnisch-culturele minderheden zijn uitgewerkt, zullen aan de functioneel bevoegde ministers worden voorgelegd. In het kader van een inclusief beleid zal hiervoor op de medewerking van de verschillende departementen dienen beroep gedaan te worden.

OPBOUWWERK

In het maatschappelijk opbouwwerk worden, met ingang van 1997 en na een ernstige voorbereiding, nieuwe meerjarenplannen afgesloten. Wanneer deze plannen zijn opgestart en het Sociaal Impulsfonds op kruissnelheid is gekomen, moet deze sector geëvalueerd en zo nodig geheroriënteerd worden. In 1997 wil ik voorstellen formuleren om deze sector in te passen in het nieuwe beleid van de Vlaamse regering. Deze voorstellen moeten, zoals het regeerakkoord aankondigde, passen in een evolutie “naar een integrale laagdrempelige lokale basisvoorziening”. Indien nodig zullen de bestaande middelen daartoe worden verhoogd.